

**Sveučilište u
Zagrebu**

Odbor za upravljanje kvalitetom

KLASA: 602-03/25-28/10
 URBROJ: 251-25-07-04/1-25-1
 Zagreb, 9. lipnja 2025.

SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Odbor za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu u skladu s prethodnim raspravama i razmatranjima, a u svrhu osiguravanja kvalitete i usklađenosti s propisima te kao odgovor na potrebu usustavljanja postupaka akreditacije odnosno vrednovanja kolegija koji se djelomično ili u cijelosti izvode *online*, na svojoj 12. elektroničkoj sjednici održanoj u razdoblju od 4. do 6. lipnja 2025. donosi

**SMJERNICE
O MOGUĆNOSTI IZVOĐENJA KOLEGIJA *ONLINE***

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Vrednovanje kolegija koji se izvode <i>online</i>	2
3. Sustav osiguravanja kvalitete.....	3
3.1. Opće smjernice za osiguravanje kvalitete e-učenja	4
3.2. Standardi kvalitete za vrednovanje u postupku inicijalne akreditacije <i>online</i>	7
4. Zaključne napomene i preporuke	9

1. Uvod

Nastavno na brojne upite sastavnica vezane za mogućnost izvođenja kolegija *online*, osobito u kontekstu europskih asocijacija sveučilišta, međunarodne suradnje, potreba stranih studenata, organizacije studijskih programa s obzirom na broj upisanih studenata i ograničen prostor uslijed obnove, kao i u svrhu poticanja horizontalne mobilnosti, postavilo se pitanje vrednovanja takvih kolegija. Istovremeno, Akreditacijski savjet Agencije za znanost i visoko obrazovanje donio je Odluku o kriterijima za primjenu Standarda kvalitete za vrednovanje u postupku inicijalne akreditacije studija (na snazi od 8. listopada 2024.; dalje: Kriteriji AZVO-a). Ovom su Odlukom definirana ograničenja za *online* nastavu na studijima koji su akreditirani kao klasični studiji:

- Na razini kolegija: najviše 50 % nastavnih sati može biti *online* (sinkrono ili asinkrono) i najviše 10 % ishoda učenja (ukupnih bodova) može biti provjereno u *online* okruženju.
- Na razini studijskog programa: najviše 30 % nastavnih sati može biti *online* (sinkrono ili asinkrono).
- Studijski programi koji prelaze navedene kriterije smatraju se *online* studijima.

Slijedom navedenoga, Odbor je prepoznao potrebu za donošenjem ovih Smjernica. Cilj Smjernica je osigurati jasnoću i dosljednost u primjeni propisanih kriterija te olakšati postupak vrednovanja kolegija koji se izvode *online* u skladu s relevantnim standardima i pravnim okvirom. Smjernice obuhvaćaju sljedeća tri poglavљa:

- **Vrednovanje kolegija koji se izvode *online***, gdje se razrađuje postupak vrednovanja te pojašnjava nadležnost sastavnica i/ili Sveučilišta za vrednovanje obveznih, izbornih i sveučilišnih izbornih kolegija koji se djelomično ili u cijelosti izvode *online*.
- **Sustav osiguravanja kvalitete**, u kojem su izdvojeni ključni standardi i pokazatelji relevantni za *online* izvedbu nastave, uključujući Opće smjernice za kvalitetu e-učenja i Standarde kvalitete za vrednovanje u postupku inicijalne akreditacije *online* studija, primjenjive i za razinu kolegija.
- **Zaključne napomene i preporuke**, koje pružaju sažeti prikaz ključnih elemenata Smjernica te služe kao praktičan vodič sastavnicama u pripremi i unaprjeđenju *online* kolegija.

2. Vrednovanje kolegija koji se izvode *online*

Pravilnik o postupku vrednovanja studijskih programa Sveučilišta u Zagrebu (dalje: Pravilnik) uređuje vrednovanje studijskih programa s obzirom na vrstu izmjena, pri čemu razlikuje izmjene koje su u nadležnosti sastavnice (čl. 17.) i one koje zahtijevaju evaluaciju na razini Sveučilišta (čl. 18.). Iako se kolegiji koji se izvode *online* u Pravilniku ne izdvajaju kao posebna kategorija, iz sadržaja odredbi proizlazi da se na njih primjenjuju isti postupci vrednovanja kao i na klasične kolegije, ovisno o njihovoј vrsti i opsegu promjena.

Tako, iz članka 17. proizlazi da je uvođenje novih izbornih kolegija – neovisno o načinu izvođenja (klasično ili *online*) – te izmjene načina izvođenja postojećih izbornih kolegija (iz klasičnog u *online* i obrnuto) u nadležnosti sastavnice, osim ako takve promjene dovode do izmjene omjera bodova (obveznih i izbornih kolegija) prema ECTS-u, čime podliježu odredbama čl. 18. st. 2. toč. f. Pravilnika, odnosno postupku u nadležnosti Sveučilišta.

S druge strane, u slučaju uvođenja novih obveznih kolegija koji se izvode *online* ili izmjene načina izvođenja postojećih obveznih kolegija iz klasične u *online nastavu* (i obrnuto), sastavnica je dužna takve izmjene prijaviti Sveučilištu, u skladu s Pravilnikom i pripadajućim obrascem.

Iako je kriterijima AZVO-a utvrđeno da najviše 50 % nastavnih sati na razini pojedinog kolegija u klasičnom studiju može biti *online*, Pravilnik dopušta da se izborni kolegiji u cijelosti izvode *online*, pod uvjetom da udio *online* nastave na razini studijskoga programa koji se izvodi klasično ne prelazi 30 %, uključujući i obvezne i izborne kolegije.

U slučaju kada sastavnica želi predložiti sveučilišni izborni kolegij – dakle kolegij koji nije sastavni dio njezinog studijskog programa (osim u slučaju združenog studija s inozemnim partnerom), a koji mogu upisivati studenti drugih sastavnica, studenti na razmjeni, kolegij koji je rezultat projekta ili ima interdisciplinarni karakter – tada je potrebno pokrenuti postupak vrednovanja na razini Sveučilišta, neovisno o načinu izvođenja nastave na kolegiju (klasično ili *online*).

3. Sustav osiguravanja kvalitete

Sveučilište potiče razvoj i implementaciju izbornih kolegija, neovisno o načinu njihova izvođenja (klasično, mješovito ili *online*), kao instrumenta za povećanje fleksibilnosti studiranja, poticanje interdisciplinarnosti te jačanje procesa internacionalizacije. Takav pristup omogućuje prilagodbu studijskih sadržaja suvremenim obrazovnim potrebama i kontekstu globalnog visokog obrazovanja.

Odgovornost za oblikovanje kolegija, uključujući izbor najprimjerenijeg oblika izvođenja, u potpunosti je na predlagatelju koji pritom treba voditi računa o svrsi i ciljevima kolegija, pedagoškoj učinkovitosti, tehničkoj izvedivosti te karakteristikama ciljne studentske populacije.

U kontekstu *online* izvedbe, sastavnice su dužne osigurati kvalitetu nastave, primjenjujući standarde kvalitete usklađene s Europskim standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokog obrazovanja ([ESG Standardima](#)). Osim ESG standarda, potrebno je uvažiti i dokumente koji konkretno adresiraju kvalitetu e-učenja, poput:

- [Općih smjernica](#)¹ za osiguravanje kvalitete e-učenja;

¹ Izradila Radna skupina ENQA-e za osiguravanje kvalitete i e-učenje, lipanj 2018.

- Standarda kvalitete² u postupku inicijalne akreditacije *online* studija.

Ovi dokumenti sadrže niz preporuka i pokazatelja koji se mogu primijeniti kako na cijele *online* studije, tako i na pojedine kolegije, osobito kada se oni izvode u cijelosti ili djelomično *online*.

U nastavku se izdvajaju ključni standardi i pokazatelji relevantni za *online* izvedbu nastave.

3.1. Opće smjernice za osiguravanje kvalitete e-učenja

Standard 1.2. Izrada i odobravanje programa

Glavni izazov s kojim se institucije susreću jest izrada *online* programa koji osiguravaju razvoj vještina ili osjećaj akademskog zajedništva, a koji se tradicionalno povezuju s klasičnom nastavom. Ključni izazovi i prilike uključuju: modularnost programa, *online* metode provjere znanja, stvaranje *online* akademskih zajednica, integraciju znanja i razvoja vještina te ponudu personaliziranih obrazovnih programa kako bi se zadovoljile različite potrebe i ambicije.

Pokazatelji

- ✓ Nastavno osoblje uključeno u izradu/razvoj/vrednovanje programa upoznato je s prednostima/nedostacima upotrebe e-učenja u kontekstu pojedinog kolegija.
- ✓ Pri izradi nastavnog programa te razvoju modela učenja uzimaju se u obzir potrebe studenata.

Standard 1.3. Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta

Pri osmišljavanju metoda učenja, važno je razmotriti način na koji su e-metode provjere znanja, koje je potrebno objasniti svim studentima na koje se to odnosi, usklađene s ishodima učenja. Važno je uzeti u obzir i da pri provođenju online provjere znanja već moraju postojati uspostavljeni postupci potvrde valjanosti online provjera znanja. Razvoj i provedba e-provjere znanja podrazumijevaju zaštitne mjere kojima se jamči provjera identiteta studenta i autorstvo rada. K tomu, sustav e-provjere znanja trebao bi biti siguran i svršishodan.

Pokazatelji

- ✓ Nastavne metode i aktivnosti učenja odabrane su s ciljem postizanja ishoda učenja.
- ✓ Nastavni materijali prilagođeni su pedagoškom modelu te olakšavaju studentima učenje.

² Standardi kvalitete za vrednovanje u postupku inicijalne akreditacije prijediplomskog, diplomskog, integriranog, specijalističkog i kratkog *online* studija (KLASA: 003-05/13-01/0001; URBROJ: 355-01-23-29), AZVO, veljača 2024.

- ✓ Autori nastavnih materijala stručnjaci su na području za koje izrađuju materijale. Nastavni se materijali periodično revidiraju i ažuriraju.
- ✓ Tehnička je infrastruktura uskladjena s nastavno metodologijom, aktivnostima učenja i e-metodama provjere znanja te olakšava nastavni proces i proces učenja.
- ✓ E-metode provjere znanja svršishodne su te omogućavaju studentima da pokažu u kojoj su mjeri ostvarili predviđene ishode učenja.
- ✓ Studenti su jasno obaviješteni o e-provjeri znanja.
- ✓ Studenti su upoznati s pravilima o plagiranju.
- ✓ Studenti su poučeni kako da pravilno parafraziraju i citiraju, bilo da je riječ o online ili tiskanim izvorima.
- ✓ Visoko učilište daje preporuke za prikladno ponašanje *online* (mrežni bonton).

Standard 1.4. Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

Visoka bi učilišta mogla osigurati podršku studentima u donošenju odgovornih odluka pružanjem usluga savjetovanja, dijagnostičkim testovima i informacijama o potrebnim predznanjima i/ili prethodno stečenim kompetencijama. Također bi bilo korisno objavljivati informacije o e-kolegijima, kao što su broj ECTS-a, studijska razina, sadržaj predmeta, odnos s drugim kolegijima, mehanizmi za razmjenu radnih materijala, zadaci, e-provjera znanja, IT zahtjevi i procjena vremena koje će studentu trebati za savladavanje kolegija.

Pokazatelji

- ✓ Studenti / potencijalni studenti informirani su o svim zahtjevima po pitanju opreme, digitalnih vještina i vještina e-učenja, predznanja i prethodno položenih predmeta te obaveznog sudjelovanja.
- ✓ Studenti su informirani o radnom opterećenju i pedagoškom modelu programa e-učenja.
- ✓ Visoko učilište ima odgovarajuću politiku i procedure priznavanja prethodnog učenja.

Standard 1.5. Nastavno osoblje

Kvalitetno razvijeni edukacijski modeli uzimaju u obzir ključnu ulogu nastavnog osoblja u osiguravanju kvalitete e-učenja i definirane su njihova struktura, profili i uloge. Može se pojaviti potreba za profesionalnim usavršavanjem nastavnika za e-učenje, posebice za one nastavnike koji tek prelaze s tradicionalnog načina poučavanja u novo okruženje, kojima će vjerojatno trebati veća tehnička i pedagoška podrška u razvoju kolegija i edukaciji iz korištenja tehnologija za učenje. Međutim, visoka učilišta trebaju paziti da zbog potrebe za dodatnim edukacijama osoblje ne bude preopterećeno. Radno opterećenje (uključujući i dodatno stručno usavršavanje) nastavnog osoblja koje sudjeluje u izvođenju programa e-učenja treba biti usporedivo s opterećenjem u tradicionalnom nastavnom okruženju.

Pokazatelji

- ✓ Visoko učilište definiralo je strukturu, profil i ulogu nastavnog osoblja koja je usklađena s pedagoškim modelom.
- ✓ Visoko učilište koristi prikladne instrumente kako bi osiguralo da je profil nastavnog osoblja adekvatan njihovim nastavnim dužnostima.
- ✓ Nastavno osoblje educira se i napredno se koristi tehnologijama za učenje i metodama provjere znanja u online okruženju (e-assessment). Za nove zaposlenike organiziraju se posebne edukacije.
- ✓ Visoko je učilište razvilo postupke pomoću kojih se identificiraju potrebe nastavnog osoblja za podrškom.
- ✓ Službe za tehničku i pedagošku podršku nastavnicima odgovarajuće su, dostupne i učinkovite.
- ✓ Odgovarajućim omjerom nastavnika i studenata izbjegava se preopterećenje nastavnika i tutora.
- ✓ Visoko učilište ima odgovarajuće postupke zapošljavanja nastavnog osoblja.
- ✓ Koordinacija nastavnog osoblja je prikladna.

Standard 1.6. Obrazovni resursi i pomoć studentima

Učinkovita podrška studentima prilagodit će se okruženju za e-učenje te treba biti lako dostupna studentima, posebice tijekom razdoblja učenja i prilagođena potrebama (rutinski popravci te osobna podrška studentima u slučaju ozbiljnijih poteškoća).

Pokazatelji

Resursi za učenje:

- ✓ Virtualno obrazovno okruženje osigurava korištenje raznih metoda i alata.
- ✓ Tehnička infrastruktura osigurava dostupnost programa e-učenja studentima s posebnim obrazovnim potrebama.
- ✓ Visoko učilište definira mjere elektroničke sigurnosti koje osiguravaju standarde kvalitete i integritet i valjanost informacija.
- ✓ Virtualno obrazovno okruženje temelji se na nevlasničkim mrežnim standardima i kontinuirano se ažurira u skladu s tehnološkim razvojem.
- ✓ Visoko učilište studentima osigurava adekvatnu e-knjižnicu i virtualne laboratorije.

Podrška studentima:

- ✓ Osigurana je podrška razvoju učenja i digitalnih vještina (studente se usmjerava na kritičko razmišljanje i razvijanje vještina upravljanja vremenom itd).

- ✓ Studentima se osiguravaju smjernice/edukacija iz korištenja resursa za e-učenje (virtualno obrazovno okruženje, e-knjižnica itd.).
- ✓ Vrijeme dostupne podrške transparentno je i odgovara potrebama studenata; primjerice, u razdobljima najintenzivnije potražnje (navečer, vikendom, praznicima itd.).

3.2. Standardi kvalitete za vrednovanje u postupku inicijalne akreditacije *online studija*

Sukladno Standardima kvalitete posebnu pažnju treba posvetiti tome da planirane nastavne metode i nastavni materijali odgovaraju zahtjevima kvalitetnog *online* poučavanja te da planirane nastavne metode jamče poučavanje usmjereni na studenta i postizanje svih predviđenih ishoda učenja.

Standard 3.2. Planirane nastavne metode jamče poučavanje usmjereni na studenta i postizanje svih predviđenih ishoda učenja.

Elementi i indikatori standarda

- ✓ Planirani su različiti načini izvođenja *online* nastave u skladu s predviđenim ishodima učenja.
- ✓ Planirane su različite nastavne metode *online* studija koje potiču interaktivno i istraživačko učenje, rješavanje problema, kreativno i kritičko mišljenje te samostalnost i odgovornost (npr. individualni i grupni projekti, suradničko učenje, problemska nastava, simulacije, terenski rad i ostale interaktivne metode).
- ✓ Planirani načini poučavanja prilagođeni su raznolikoj studentskoj populaciji (netradicionalna studentska populacija, izvanredni studenti, studenti starije životne dobi, podzastupljene i ranjive skupine itd.).
- ✓ Osigurana je fleksibilnost vremena, mjesta i tijeka procesa studiranja. Koristi se mogućnost sinkronog i asinkronog praćenja nastave.
- ✓ Predviđeno je održavanje redovitih konzultacija tijekom trajanja e-kolegija i nakon završetka e-kolegija. Opterećenje studenata odgovarajuće je raspodijeljeno tijekom dana, tjedna, semestra i godine kako bi se izbjeglo preopterećivanje studenata.
- ✓ Osigurani su mehanizmi za vrednovanje i prilagođavanje korištenih načina izvođenja nastave i nastavnih metoda.
- ✓ Osigurana je potpora korisnicima sa specifičnim zahtjevima (sadržaji i aktivnosti pripremljeni u alternativnoj formi).

Standard 3.3. Planirane nastavne metode i nastavni materijali odgovaraju zahtjevima kvalitetnog *online* poučavanja.

Elementi i indikatori standarda

- ✓ Nastavni materijali postavljeni su u sustav za e-učenje kao resurs/aktivnost (npr. knjiga, lekcija, stranica) te će oni omogućiti i praćenje napretka studenta i individualizirani put učenja.
- ✓ Unutar e-kolegija omogućen je pristup literaturi u digitalnom obliku, ukoliko postoji.
- ✓ Cjeline sadrže osim tekstualnih nastavnih materijala i poveznice na dodatne nastavne materijale, videozapise, slike, testove za samoprovjeru znanja, rječnik, igre i sl.
- ✓ U e-kolegijima jasno su navedeni ishodi učenja kolegija. U svakoj temi e-kolegija jasno je naznačeno koji se ishod učenja ostvaruje.
- ✓ Unutar e-kolegija jasno su navedene nastavne metode koje će se koristiti u njegovoj izvedbi.
- ✓ Unutar e-kolegija dane su upute za samostalno učenje i samostalno obavljanje studentskih zadataka. Nastavni su materijali pretežito na jeziku na kojem se održava kolegij, a mogući su i nastavni materijali na nekom stranom jeziku kao dodatna literatura ako studenti govore taj strani jezik.
- ✓ Osigurana je komunikacija među studentima i komunikacija studenata s nastavnikom (asinkrona i sinkrona) putem foruma, chatova, videokonferencijskih sustava, e-mailom ili nekim drugim načinima. Kada se predavanja izvode, pripremljena su za *online* okruženje (više kraćih interaktivnih predavanja ili snimljena predavanja), osigurana je mogućnost rasprave nakon predavanja kroz asinkronu komunikaciju – vođeni forumi s jasno zadanim temom, načinom komunikacije i sudjelovanja i/ili sinkrona komunikacija – *online* ili u učionici (npr. korištenjem modela obrnute učionice).
- ✓ U okviru kolegija prikupljaju se povratne informacije studenata o razini zadovoljstva (ankete, blog ili sl.). U okviru e-kolegija prikupljaju se informacije o aktivnostima studenata na sustavu za učenje na daljinu. Aktivnosti na kolegiju omogućavaju studentima stjecanje i digitalnih vještina (vještina 21. stoljeća) koje uključuju govorne, multikulturalne i druge komunikacijske vještine, vještine kritičkog i analitičkog promišljanja, informacijsku pismenost, vještine vođenja, suradnju i radu u timu.
- ✓ Nastavni materijali u .pptx, .pdf ili .docx obliku koriste se kao dodatni materijali.
- ✓ Osigurano je kontinuirano praćenje i unapređivanje kvalitete nastavnih metoda, materijala i sadržaja koji se koriste u *online* nastavi.

4. Zaključne napomene i preporuke

Na temelju analize važećih propisa, smjernica i standarda u području izvođenja *online* nastave na sveučilišnim klasičnim studijima, u nastavku su izdvajeni određeni ključni zaključci i preporuke.

Mogućnost izvođenja izbornih kolegija u cijelosti *online* na klasičnim studijima

Izborni kolegiji mogu se u cijelosti (100 % nastavnih sati) izvoditi *online* u okviru klasičnih studija, bilo da su akreditirani na hrvatskom ili engleskom jeziku. Ovo je osobito relevantno u kontekstu europskih sveučilišnih asocijacija, međunarodne suradnje, mobilnosti stranih studenata, organizacijskih potreba (broj upisanih studenata, obnova prostora) te promicanja horizontalne mobilnosti.

Mogućnost izvođenja obveznih kolegija djelomično *online* na klasičnim studijima

Obvezni kolegiji unutar klasičnih studija mogu se djelomično izvoditi *online*, uz poštivanje uvjeta definiranih Kriterijima AZVO-a:

- Na razini kolegija najviše 50 % nastavnih sati može se izvoditi *online*, pri čemu se može koristiti sinkroni (npr. videokonferencije) i/ili asinkroni (npr. snimljeni sadržaji, e-platforme) oblik nastave.
- Najviše 10 % ishoda učenja (odnosno ukupnih ECTS bodova) smije se provjeravati u *online* okruženju (npr. putem *online* testova, kvizova ili eseja).

Nadležnost za vrednovanje izbornih kolegija

Za vrednovanje izbornih kolegija koji se izvode *online* nadležne su Sastavnice, osim u slučajevima kada izmjene utječu na strukturu studijskog programa (npr. promjena omjera bodova prema ECTS-u), što zahtijeva vrednovanje na razini Sveučilišta, u skladu s čl. 18. Pravilnika.

Nadležnost za vrednovanje sveučilišnih izbornih kolegija

U slučaju kada sastavnica želi predložiti sveučilišni izborni kolegij – kolegij koji nije sastavni dio njezinog studijskog programa (osim u slučaju programa združenog studija s inozemnim partnerom), a koji mogu upisivati studenti drugih sastavnica, studenti na razmjeni, kolegij koji je rezultat projekta ili ima interdisciplinarni karakter – tada je potrebno pokrenuti postupak vrednovanja na razini Sveučilišta, neovisno o načinu izvođenja nastave (klasično ili *online*) na sveučilišnom izbornom kolegiju.

Nadležnost za vrednovanje obveznih kolegija

Bez obzira na to radi li se o izmjeni načina izvođenja (iz klasičnog u *online* ili obrnuto), odnosno uvođenju novog ili promjeni postojećeg obveznog kolegija, sve izmjene vezane uz obvezne kolegije podliježu vrednovanju i odobrenju na razini Sveučilišta, sukladno odredbama članka 18. Pravilnika i uz primjenu odgovarajućeg obrasca za izmjene i dopune studijskog programa. Takav pristup osigurava konzistentnost, transparentnost i akademsku kvalitetu studijskih programa, osobito u kontekstu uvođenja digitalnih metoda poučavanja i vrednovanja.

Ograničenje udjela *online* nastave na razini studijskoga programa

Ukupan udio *online* nastave na razini studijskoga programa ne smije prelaziti 30 % (uključujući obvezne i izborne kolegije), u skladu s Kriterijima AZVO-a za klasične studije.

Osiguravanje kvalitete *online* izvedbe

Sastavnice su obvezne osigurati kvalitetu kolegija koji se izvode *online* primjenom relevantnih standarda, uključujući Standarde kvalitete u postupku inicialne akreditacije *online* studija, Opće smjernice za osiguravanje kvalitete e-učenja te ESG Standarde.

Predsjednik Odbora za upravljanje kvalitetom

prof. dr. sc. Goran Đukić, v. r.